

СОВЕТ
СИЗИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Школьная, д. 1, с.Смак-Корса,
Арский муниципальный район, 422025

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СЕЖЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Мәктәп урамы, 1 йорт, Курса Почмак авылы,
Арча муниципаль районы, 422025

Тел. (84366)53-2-36, факс (84366)53-2-36. E-mail: Smk.Ars@tatar.ru

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СЕЖЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ Советы
КАРАРЫ**

«04» октябрь 2016 ел

№ 26

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СЕЖЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ ГРАЖДАННАРНЫҢ
ХОКУКЫЙ ИНИЦИАТИВАСЫН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131 номерлы Федераль законның 26 статьясы, Арча муниципаль районының Сеже авыл жирлөгә Уставының 16 статьясы нигезендә Сеже авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Сеже авыл жирлегендә гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында һәм Арча муниципаль районы сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көннән соң икенче көнгә үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Сеже авыл жирлеге башлыгы

Гибадуллина Г.М.

Арча муниципаль районының Сеже
авыл жирлегенең
04.10.2016 ел №26 карарына
КУШЫМТА

АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СЕЖЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКҖЙ АКТЛАРЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ТӘРТИБЕ

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Тәртип «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы нигезендә эшләнгән һәм Россия Федерациясе гражданнының хокук ижәт инициативасы белән жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән.

1.2. Хокук ижәди инициатива - Сеже авыл жирлеге халкының жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашу формасы (алга таба - муниципаль берәмлек).

1.3. Гражданны тарафыннан хокук ижәт инициативасын гамәлгә ашыру гражданның хокукҖй инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукҖй актлары проектлары муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенә вазыйфаи затына кертү юлы белән сайлау хокукына ия гражданның инициатив төркемнәре аша гамәлгә ашырыла, алар компетенциясенә гражданның хокукҖй инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукҖй актын кабул итү керә.

1.4. Хокук ижәт инициативасы тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукҖй актларының түбәндәге проектлары карауга кертелә алмый:

1.4.1. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре срогын теләсә нинди нигездә туктату яисә озайту, аларның үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны туктатып тору турында, шулай ук муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына вакытыннан алда сайлаулар уздыру йә күрсәтелгән сайлауларны кичектереп тору турында;

1.4.2. муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарының шәхси составы турында;

1.4.3. Муниципаль берәмлек жирле үзидарәсе депутатларын һәм вазыйфаи затларын сайлау, күрсәтелгән вазыйфаи затларны вазыйфаларына билгеләп кую, билгеләп кую һәм вазыйфаларыннан азат итү турында, шулай ук аларны вазыйфаларына билгеләп кую һәм вазыйфасыннан азат итү өчен ризалык бирү турында;

1.4.4. Муниципаль берәмлек бюджетын кабул итү яисә үзгәртү, муниципаль берәмлекнең финанс йөкләмәләрен үтәү һәм үзгәртү турында.

1.4.5. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

2. Гражданның хокукҖй инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукҖй актлары проектлары кертү буенча гражданның инициатив төркемен төзү тәртибе

2.1 Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданнарның инициатив төркемен формалаштыру (алга таба - гражданнарның инициатив төркеме) гражданнарның ихтыяр белдерүләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның инициатив төркеме саны сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә өч процентын тәшкил итәргә тиеш. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзалары булып унсигез яшькә житкән, муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче Россия Федерациясенәң балигы булган гражданнары булырга мөмкин. Муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

Гражданнарның инициатив төркеме жыелышын тәзү һәм үткөрү муниципаль берәмлекнең норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Бу очракта гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең хокукый акты проектына гражданнарның инициатив төркемен тәзү турында йә гражданнарның конференциясенә делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданнарның жыелышлары беркетмәләре, шулай ук гражданнарның тиешле конференциясә беркетмәсә кушымта итеп бирелә.

2.2 Гражданнарның инициатив төркеме аны тәзү турында карар кабул ителгәннән соң төзелгән дип санала. Күрсәтелгән карар инициатив төркемнең жыелышы (конференциясә) беркетмәсә белән рәсмиләштерелә, анда түбәндәге белешмәләр күрсәтелә:

2.2.1. гражданнар жыелышында (конференциясендә) катнашкан муниципаль берәмлек халкының саны;

2.2.2. Гражданнарның жыелышын (конференциясен) уздыру датасы һәм урыны;

2.2.3. Гражданнарның жыелышының (конференциясенәң) көн тәртибе;

2.2.4. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты исемә;

2.2.5. корреспонденция өчен адрес һәм төркемнең вәкаләтле вәкилләренәң гражданнарның хокукый инициативасын оештыру һәм әзерләү буенча контактлы телефоны;

2.2.6. Гражданнарның жыелышы (конференциясә) мәсьәләләре буенча кабул ителгән карарлар.

2.3. Гражданнарның инициатив төркеме жыелышының (конференциясенәң) беркетмәсенә түбәндәгеләр кушып бирелә:

2.3.1. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзаларының һәр әгъзасына фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган елын (унсигез яшьтә - өстәмә рәвештә туган көнен һәм аен), яшәу урыны адресын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм аны бирү датасын, аны биргән органның исемен яисә кодын күрсәтеп;

2.3.2. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты.

2.4. Гражданнарның инициатив төркеме жыелышы (конференциясә) гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең хокукый акты проектын кертүгә бәйле мәсьәләләр буенча мөнфәгәтьләр бирү өчен ике вәкаләтле вәкил сайларга мөмкин.

2.5. Гражданнарның инициатив төркемен тәзү турында карар булган гражданнарның инициатив төркеме жыелышының (конференциясенәң) беркетмәсенә, һәр катнашучының фамилиясен, исемен, атасының исемен күрсәтеп, инициатив төркем жыелышында (конференциясендә) катнашучыларның барысы да имза сала.

3. Хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю

3.1. Хокукый инициативага ярдәм итү өчен муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә 3 %ын, әмма аның халкының гомуми саныннан кимендә өч процентын жыярга кирәк.

3.2. Имзалар жыю хокукы муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясенең хокуктан файдалануга сәләтле балигъ булган гражданына карый.

3.3. Гражданның хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю срогы инициатив төркемне төркәү датасыннан башлана һәм ике айдан артык була алмый.

3.4. Хокукый инициативаны хуплап имзалар аларны муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы каравына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проекты формалаштыруны үз эченә алган өлеге Тәртипкә кушымта нигезендә имза кәгазьләренә кертү юлы белән жыела [sub 1001](#) Имзалар жыючы зат муниципаль хокукый актның күрсәтелгән проекты текстын имза кәгазьләренә үз имзаларын куйган затлар таләбе буенча тапшырырга тиеш.

3.5. Муниципаль берәмлек кешесе, имза кәгазенә үз имзасын куеп, анда үз фамилиясен, исемен, атасының исемен, елын, туган көнен һәм көнен, яшәү урыны адресын, паспортының яисә аны алмаштыручы документының сериясен һәм номерын, шулай ук имзаны кую датасын кулдан язып куя. Имзалар кәгазе инициатив төркем әгъзасы тарафыннан таныклана, ул үзенең паспорт күрсәткечләрен һәм яшәү урынын күрсәтә.

Эш урыннарында, хезмәт хақы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр бирү процессында һәм урыннарында имзалар жыю тыела. Имза кәгазенә имза куйган өчен бүләкләү рәхсәт ителми. Өлеге тыюларны бозу жыелган имзаларны гамәлгә яраксыз дип тану өчен нигез булып тора.

3.6. Имзалар жыюга бәйле чыгымнар инициатив төркем алып бара.

3.7. Муниципаль берәмлектә яшәүче һәр кеше, хокук ижәт инициативасын хуплап яисә хокукый ижади инициативаны хуплап имзалар жыю турында аңа мөгълүм булган вакыттан башлап, гамәлдәге законнар нигезендә ярдәм итү яисә хокук чыгару инициативасына каршы агитация алып барырга хокуклы.

4. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты карау

4.1. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданның инициатив төркеме үз компетенцияләренә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органына яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенең вазыйфаи затына түбәндәге документларны кертә:

4.1.1. гражданның жыелышында (конференциясендә) расланган гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты;

4.1.2. Гражданның хокукый инициативасын, аның максатларын һәм төп нигезләмәләрен гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты кабул итү кирәклеген нигезләүне үз эченә алган аңлатма язуы;

4.1.3. Финанс-икътисады нигезләү (муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән очракта, аны гамәлгә ашыру финанс чыгымнарын таләп итәчәк);

4.4. Гражданның инициатив төркеме жыелышы беркетмәләре: гражданның инициатив төркемен төзү турында йә гражданның инициатив төркемен төзү турында карар кабул ителгән йә гражданның инициатив төркемен

төзү турында карар кабул ителгән конференциядә катнашу өчен делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданның жыелышы беркетмәсе, шулай ук тиешле карарлар кабул ителгән конференция беркетмәсе;

4.4.5. гражданның хокук ижат инициативасын карау барышында гражданның инициатив төркемнең тәкъдим итәргә вәкаләтле затлар күрсәтелгән озату хаты, шул исәптән муниципаль берәмлекнең кертелә торган проекты буенча докладчы гражданның инициатив төркемнең вәкаләтле вәкилләре арасынан булган гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә;

4.4.6. Имзалар жыю нәтижеләре турында инициатив төркемнең йомгаклау беркетмәсе, анда жыелган имзаларның гомуми саны, шулай ук номерланган һәм брошюраланган имзалар кәгазьләре күрсәтелә.

4.5. Инициатив төркем вәкиле катнашында муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан инициатив төркем документлары алынган көннән алып 10 көн эчендә инициатив төркем вәкиле катнашында имзалар кәгазьләрен рәсмиләштерүнең дәрәсләген һәм аларда булган белешмәләрнең дәрәсләген тикшерү уздырыла.

4.6. Гамәлгә яраксыз дип санылар:

имзалар жыю көненә имзалары булмаган затларның имзалары һәм имзалар кәгазендә дәрәсләккә туры килми торган белешмәләр күрсәткән катнашучыларның имзалары;

4.6.2. кушымтада санап үтелгән барлык белешмәләрне күрсәтмичә йә әлеге белешмәләрне тулы булмаган яисә кыскартылган хәлдә күрсәтеп, шушы белешмәләрне бер мәгънәдә генә аңлауга комачауламый торган кыскартулардан тыш, имзалар;

имзалар жыюны уздыру буенча инициатив төркем теркәлгән көннең иртәгесеннән көнгә кадәр жыелган имзалар;

4.6.4. Эш урынында жыю нигезендә, хезмәт хакы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр биргәндә гамәлгә яраксыз дип танылган имзалар;

4.6.5. Имзалар кәгазенә кулдан язылмыйча яисә карандаш белән кертелгән катнашучыларның имзалары;

4.6.6. Имзалар жыючы зат турындагы белешмәләр булмаса йә үз кулы белән кертелмәгән булса, йә имзалар кәгазе имзалар жыючы затның һәм имзалар жыюны уздыру буенча инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиленең үз имзасы белән таныкланмаса, йә бу имза дәрәслә булмаса;

4.6.7. Ялган имза кәгазенә кул куйган катнашучы турындагы мәгълүматлар аның үзе һәм имзалар жыючы зат тарафыннан кертелмәгән булуы ачыкланган имзалар.

4.7. Намуссыз дип санылар:

4.7.1. Төрле затлар исеменнән бер зат яисә бер зат исеменнән башка зат куйган имзалар мондый имзалар комиссиягә жәлеп ителгән экспертның язма бәяләмәсе нигезендә дәрәслә түгел дип таныла;

4.7.2. Әгәр имзалар кәгазьләрен тикшергәндә бер үк затның берничә имзасы табылса, бер генә имза исәпкә алына.

4.8. Имзалар жыйганда мәжбүр итү куллану турында белешмәләр ачыкланган, шулай ук муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары имза кәгазьләрендә фальсификация фактларын ачыклаган очракта, хокук ижат инициативасын карамаска хокуклы.

4.9. Инициатив төркем вәкилләре кануннарда билгеләнгән тәртиптә имзалар чыгару инициативасын хуплап жыелган имзаларны тикшерү нәтижеләренә карата шикаять белдерергә хокуклы.

4.10. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты аны керткән көннән алып бер ай эчендә үз компетенциясенә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә

муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенәң вазыйфаи заты тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

4.11. Жирле үзидарәненәң органы (вазыйфаи заты) түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

4.11.1. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектына хокукий экспертиза тәэмин итәргә, ө кирәк булганда - финанс-икътисадый нигезләү әзерләнергә (әгәр әлегә муниципаль хокукий актны гамәлгә ашыру өстәмә матди яисә башка чыгымнар таләп итсә), муниципаль хокукий актлар исемлеген, муниципаль хокукий актларның күрсәтелгән проектын кабул итүне таләп итәчәк гамәлдән чыгарылуын, үзгәртелүен яисә өстәмәләрен таләп иткән муниципаль хокукий акт проектына хокукий экспертиза тәэмин итәргә, шулай ук башка белешмә материаллар әзерләргә;

4.11.2. Хокукий инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карауга бәйлә экспертиза нәтижәләре һәм башка мәсьәләләр буенча инициатив төркем вәкилләренә тулы мәгълүмат бирергә;

4.11.3. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын кертү һәм аның буенча карар кабул итү көненнән бер айдан да соңга калмыйча карарга.

4.12. Карау процессында тиешле орган (вазыйфаи зат) инициатив төркем вәкилләренән кирәкле аңлатмалар соратып алырга хокуклы.

4.13. Редакция, стилистик һәм башка искәрмәләр ачыкланганда йә хокук ижат инициативасыннан чыга торган муниципаль хокукий акт проектын эшләү кирәк булган очракта, жирле үзидарәненәң тиешле органы (вазыйфаи заты) мондый искәрмәләрне бетерүдә яисә мондый актларны эшләүдә катнашуга инициатив төркем вәкилләрен чакырырга хокуклы.

4.14. Гражданнарның инициатив төркемә вәкилләре хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән карар проекты карала торган Сежә авыл жирлегә Советы утырышында катнашырга һәм әлегә мәсьәлә буенча доклад белән чыгыш ясарга хокуклы.

4.15. Жирле үзидарәненәң органы (вазыйфаи заты) инициатив төркем вәкилләренә, хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын караганда, үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

4.16. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) түбәндәгә карарларны кабул итәргә мөмкин:

4.16.1. проектны тулаем кабул итәргә;

4.16.2. проектны кире кагу, сәбәпләрне дәлилләп нигезләү;

4.16.3. проектны өстәмә бәйсез экспертизага жиберергә.

4.17. Жирле үзидарәненәң органы (вазыйфаи заты) хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын караудан баш тартырга йә аны максатка ярашлы булмаган сәбәпләр аркасында кире кагарга хокуклы түгел.

4.18. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органының (вазыйфаи затның) тискәре карары булган очракта, инициатив төркемгә жиде эш көне эчендә тиешле муниципаль хокукий актны кабул итүдән баш тартуның язма нигезләмәсә бирелә.

4.19. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә һәм язма рәвештә басылып чыгарга, аны керткән гражданнар төркеменә житкерелергә тиеш.

4.20. Жирле үзидарә органы (вазыйфаи зат) карарына карата шикаятъ белдерү федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4.21. Хокук ижат инициативасын гамэлгә ашыруга каршы килгән очракта, инициатив төркем судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Сеже авыл җирлегендә хокукий
инициативаны гамәлгә ашыру
тәртибенә кушымта

Без, түбәндә кул куючылар, инициатив төркемнең муниципаль хокукий
инициативасының (№ _____) проектын хуплайбыз

(хокукий инициативаның формулировкасы)

№ т/б	Фамилиясе, исеме, атасының исеме	Туу датасы	Яшәү урыны адресы	Паспорт яки аны алмаштыруч ы документ	Имзалау датасы	Имза

Имза кәгазен таныклайым:

(инициатив төркем вәкиленең фамилиясе, исеме, атасының исеме, яшәү урыны,
паспортының яисә аны алмаштыручы документының номеры,
сериясе)

(имза һәм дата)